

**בס"ד. שיחת ש"פ שמיני, פרשת החודש
כ"ה אדר-שני, מבה"ח ניסן ה'תשי"ט.**

בלתי מוגה

א. הברכה הראשונה שנאמרה לבני ישראל בתור עם ישראל היא — "החודש הזה לכם"¹.

כלומר: גם הברכות שניתנו להאבות היו בשביל יוצאי חלציהם, וכמו ההבטחה "ואנכי אעלך גם עלה"², שאף שנאמרה ליעקב, הרי הכוונה בזה הי' (לא רק ליעקב עצמו, אלא) גם ליוצאי חלציו; אמנם, הברכה הראשונה שניתנה לבני ישראל עצמם היא — "החודש הזה לכם". והענין בזה:

ברכה — מלשון "המברך את הגפן"³ — ענינה המשכה⁴. וברכתו של הקב"ה היא המשכה ממקום עליון ביותר.

וכידוע בענין החילוק שבין ברכה לתפלה⁵, שמחד גיסא יש מעלה בתפלה לגבי ברכה, כיון שברכה היא רק המשכה משרש ומקור הדבר, ואילו תפלה היא המשכה חדשה, שזהו הפירוש ד"יהי רצון", שתהי' המשכת רצון חדש, ולאידך גיסא, יש מעלה בברכה על תפלה, שברכה היא בלשון ציווי, והיינו שזהו דבר ודאי;

אמנם, בברכתו של הקב"ה ישנם ב' המעלות — שהיא ברכה בלשון ציווי וודאי, והיא גם המשכה שלמעלה מהשרש ומקור, המשכה חדשה, ע"ד המשכת רצון חדש שבתפלה.

והרי ידוע שבכדי להמשיך רצון חדש צריך להגיע בבחי' שלמעלה מהרצון, שזהו"ע בעל הרצון, וכדי להגיע לבחי' בעל הרצון, הרי זה ע"י דבר שבו הוא הרצון — שזהו"ע המצוות.

וזהו שהברכה הראשונה היא "החודש הזה לכם" — כיון ש"היא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל" (כמ"ש רש"י בהתחלת פירושו על התורה),

תרכ"ו ע' קלב ואילך). ד"ה אריב"ל כל כהן
שמברך תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט בתחלתו). ד"ה
כה תברכו תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' שיא
ואילך). ועוד.

(1) בא יב, ב.
(2) ויגש מו, ד.
(3) כלאים רפ"ז.
(4) ראה תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.
(5) ראה ד"ה כה תברכו תרכ"ו (סה"מ

— שהרי המצוות שלפנ"ז שנצטוו האבות לא היו בשביל ישראל דוקא, וכמו מצות מילה שחייבים בה גם בני קטורה⁶ — ולכן נאמר "החודש הזה לכם", "לכם" דייקא, כדאיתא במדרש⁷ שכל מקום שנאמר "לכם" פירושו "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"⁸.

ב. והטעם שהמצוה הראשונה שנצטוו ישראל היא "החודש הזה לכם" — מצד שייכותם ללבנה:

אמרו חז"ל שישראל נמשלו ללבנה, לפי "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁹, ולכן "מונין ללבנה"¹⁰, "המאור הקטן"¹¹, כיון שיעקב שהוא הקטן — כמ"ש¹² "מי יקום יעקב כי קטן הוא" — מונה לקטן¹³. והענין בזה — שאין זה רק סימן בעלמא, אלא ישנה שייכות בענינם הפנימי¹⁴:

הלבנה — בתחילת החודש נולדת מציאותה (מולד הלבנה), ולפנ"ז אינה במציאות כלל, ואח"כ הולכת וגדלה עד לאמצע החודש שאז "קיימא סיהרא באשלמותא", ואח"כ הולכת ומתמעטת עד לתכלית ההעלם, ומהעלם זה חוזר ומתחדש מולד הלבנה.

ועד"ז בנוגע לבנ"י שיש אצלם סדר של עליות וירידות — שבתחילה הי' המשכן וביהמ"ק, ואח"כ היתה הגלות, ואח"כ הי' בנין בית שני, ואח"כ היתה שוב גלות כו'; אבל, כל ענין הירידה וההעלם הוא בשביל (והכנה אל) הגילוי, כך, שדוקא מההעלם היותר גדול בא תכלית הגילוי דלעתיד לברא.

וכמשנת"ל בהמאמרים¹⁵ בפירוש הכתוב¹⁶ "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", שדוקא במעמד ומצב ד"הסתר אסתיר" ישנו ה"אנכי" וה"פני".

וזהו גם מ"ש¹⁷ "וחכיתי לה' המסתיר פניו" — שדוקא מצד ההסתר ("המסתיר פניו") ישנו הענין ד"חכיתי", שזהו מ"ש¹⁸ "יעשה למחכה לו",

6 סוכה שם. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך.

7 שמור"ר פט"ו, כג. (14 ראה שמור"ר שם, כו.

8 משלי ה, יז. (15 ד"ה בלילה ההוא פ"ב ואילך (לעיל

ע' 91 ואילך) וד"ה וידבר גו' זאת חוקת

התורה פ"ד ואילך (לעיל ע' 168 ואילך).

16 וילך לא, יח.

17 ישעי' ח, יז.

18 שם סד, ג.

6 רמב"ם הל' מלכים פ"י ה"ח.

7 שמור"ר פט"ו, כג.

8 משלי ה, יז.

9 נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

10 סוכה כט, א. מכילתא בא שם.

11 בראשית א, טז.

12 עמוס ז, ב"ה. וראה חולין ס, ב.

13 ראה ב"ר פ"ו, ג. חדא"ג מהרש"א

"אינון דדחקין למלה דחכמתא"¹⁹, דקאי על בחי' עדין שיתגלה לעתיד לבוא, שעז"נ¹⁸ "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו", כמארז"ל²⁰ "כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלקים זולתך" — שלזה זוכים דוקא ע"י ההסתר שבזמן הגלות.

ג. והנה, על הפסוק "החודש הזה לכם", איתא במדרש²¹:
 "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה".

ויש לבאר דיוק הלשון "משבחר הקב"ה בעולמו":

כיון ש"יעקב ובניו" ו"עולמו" הם עיקר וטפל, שהרי כוונת בריאת העולם היא בשביל יעקב ובניו, כדרשת חז"ל²² "בראשית, בשביל התורה כו' ובשביל ישראל" — הרי אפשר לומר שכללות הרצון העליון הוא רק ביעקב ובניו, ואילו בעולמו אין ענין הרצון כלל.

אבל אין האמת כן — שהרי אפס בלעדו, וכל המציאות כולה מתהווה בכל רגע מרצונו ית'.

וע"פ הידוע²³ שענין הרצון למעלה אינו כמו ענין הרצון למטה, שהוא מצד איזה סיבה או הכרח, אלא הוא בבחירה חפשית, הרי מובן שגם הרצון שבעולם הוא בבחירה חפשית, והיינו, שלא רק פנימיות הרצון, "ביעקב ובניו", הוא בבחירה חפשית, אלא גם חיצוניות הרצון, "בעולמו", הוא בבחירה חפשית — "בחר בעולמו".

ד. ו"משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים":

חדשים ושנים — הם ב' ענינים בפני עצמם, שהרי ענין החדשים קשור עם הילוך הלבנה, וענין השנים קשור עם הילוך החמה, וכידוע שאין שנים ללבנה ואין חדשים לחמה²⁴.

והחילוק שביניהם מודגש בשמותיהם: חדשים — מלשון חידוש²⁵, לפי שבכל חודש ישנו מולד הלבנה מחדש, לאחרי שהולכת ומתמעטת עד לתכלית ההעלם לגמרי (כנ"ל); ושנים — מלשון משנה²⁶, לפי שמהלך

24) ראב"ע בא שם. וראה ד"ה החודש תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלז).

25) ראה ראב"ע שם. ס' השרשים לר' יונה בן גינאח ולהרד"ק ע' חדש.

26) ראה ראב"ע שם. ס' השרשים הנ"ל ע' שנה.

19) זח"א קל, ב.

20) ברכות לד, ב.

21) שמור"ר שם, יא.

22) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית.

23) ראה סה"מ תרע"ח ע' קסו ואילך.

תש"ו ע' 102 ואילך.

השמש חוזר ונשנה תמיד ללא שינויים, שהרי במשך כל השנה כולה נראה כל כדור השמש בשלימותו (ואילו השינויים דקיץ וחורף כו', הרי ענין זה אינו מצד השינוי בהשמש עצמה, כי אם מצד הריחוק והקירוב לעולם, כמבואר בספרי התכונה, ואכ"מ).

וב' ענינים אלו ישנם ג"כ באופן הנהגת העולם: ישנו אופן שעולם כמנהגו נוהג (ע"ד מהלך החמה שאין בו שינויים), וישנו אופן שמתגלים בעולם גילויים חדשים (ע"ד מהלך הלבנה באופן של חידוש).

והנה, כללות החילוק בין ב' אופני הנהגה הנ"ל הוא החילוק שבין "בחר בעולמו" ל"בחר ביעקב ובניו" — שכאשר "בחר בעולמו" אזי היתה ההנהגה ע"פ טבע, וכאשר "בחר ביעקב ובניו" אזי "קבע בו ראש חודש של גאולה", היינו, שנתחדש אופן ההנהגה שלמעלה מהטבע,

— וזהו הטעם שאומות העולם מונין לחמה וישראל מונין ללבנה, כי, אוה"ע נתונים תחת הנהגת הטבע, משא"כ בני ישראל הם למעלה מהטבע —

שזהו כללות החידוש דמתן-תורה שאז נמשך אור חדש בעולם, וההתחלה בזה היתה ביציאת מצרים, שאז היו נסים היוצאים מדרכי הטבע, שידוד מערכות הטבע, שזהו"ע של חידוש.

אמנם, כיון שכל ענין ישנו בדרך כלל ופרט, הנה בפרטיות יותר ישנם ב' ענינים אלו גם בעולם עצמו (קודם מ"ת), שזהו ש"משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים", לא רק שנים, אלא גם חדשים (אף שעיקר ענין החידוש הוא "כשבחר ביעקב ובניו").

ה. ביאור הענין:

גם בעולם כפי שהוא מצד עצמו ישנו סוג הצומח, והרי כללות ענין הצמיחה מקטנות לגדלות הוא חידוש דבר, שזהו החידוש דצומח לגבי דומם, שהדומם נשאר תמיד באותו מצב, ואילו בצומח ישנו ענין הצמיחה לגדלות.

ובעומק יותר: כיון שסדר הצמיחה הוא באופן שתחילה צ"ל רקבון הגרעין, ואח"כ נעשית הצמיחה להיות אילן עושה פירות, נמצא, שענין הצמיחה הוא חידוש גמור, היינו, לא רק מקטנות לגדלות, אלא חידוש ממש, ע"ד יש מאין.

וכיון שכללות ענין החידוש הוא למעלה ממיציאותו של הנברא, שמצד עצמו הוא בבחי' דומם, שאין בו צמיחה וחידוש כלל, הרי כדי שגם קודם מ"ת יוכל להיות בעולם ענין של צמיחה, הוצרך להיות בעולם

ענין המצוות, שזהו"ע ז' המצוות שנצטוו בני נח, שע"ז נמשך בעולם ענין החידוש, כמו ענין הצמיחה וכיו"ב.

אמנם, גם החידוש שבצמיחה הוא חלק מהנהגת הטבע באופן שעולם כמנהגו נוהג; ואילו אמיתית ענין החידוש נפעל במ"ת, וכאמור, שהתחלה בזה היתה ביצי"מ, שאז הי' ענין הנסים ושידוד המערכות כו'.

ויש להוסיף בביאור החידוש ד"ר"ח של גאולה" שנקבע "כשבחר ביעקב ובניו" בעומק יותר, שהו"ע נעלה יותר גם מ"ראשי חדשים ושנים" — "ראשי" דייקא, ע"ד המבואר²⁷ בפירושו "ראש השנה" שהוא בדוגמת ה"ראש" שכולל את החיות של כל הגוף, והיינו, ש"ראשי חדשים ושנים" מורה על כללות החיות של כל החדשים וכל השנים, ואעפ"כ, אין זה מגיע להעילוי ד"כשבחר ביעקב ובניו" ש"קבע בו ר"ח של גאולה", שזהו ענינו של חודש ניסן, חודש הנסים ושידוד המערכות.

ו. והנה, כיון שתורה היא מלשון הוראה²⁸, הרי מובן, שכל האמור לעיל נוגע לעבודתו של כל אחד ואחד מישראל בכל דור ודור:

בעבודת האדם יש בכללות ב' מדריגות: עבודה שהיא על מנת לקבל פרס, שלא לשמה, ועבודה שלא על מנת לקבל פרס, לשמה.

וכפי שמבאר הרמב"ם²⁹ שתחילת העבודה היא על מנת לקבל פרס, שלא לשמה, כמארז"ל³⁰ "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אע"פ שלא לשמה", וכמו בענין החינוך, "חנוך לנער על פי דרכו"³¹, שבתחילה מרגילים אותו ללמוד בשביל מיני מתיקה, ואח"כ בשביל מנעלים יפים או בגדים חמודים, ואח"כ בשביל ממון וכבוד כו', כי, אם ידרשו ממנו לכתחילה שתהי' עבודתו שלא על מנת לקבל פרס, לשמה, הרי כיון שאין זה מתקבל בשכלו בהבנה והשגה, אזי לא יעבוד עבודתו כלל, ולכן צריכים תחילה להרגילו לעבודה בשביל שכר; אמנם, לא זו היא התכלית, אלא התכלית היא — שסוכ"ס יבוא לשלימות העבודה שלא על מנת לקבל פרס, לא שכר גשמי, ואפילו לא שכר רוחני, ועד כפי שהי' אדמו"ר הזקן אומר³²: "ועמך לא חפצתי"³³, "איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין", עצמותו ית' בלבד.

(30) פסחים נ, ב. וש"נ.

(31) משלי כב, ו.

(32) סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א) — נעתק בה"ים יום" יח כסלו.

(33) תהלים עג, כה.

(27) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.

ובכ"מ.

(28) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ

בראשית.

(29) בפיה"מ שלו סנהדרין ר"פ חלק.

וראה הלי' תשובה פ"י ה"ה.

וב' אופני עבודה הנ"ל הם ב' הענינים ד"משבחר בעולמו" ו"כשבחר ביעקב ובניו": העבודה על מנת לקבל פרס, שהו"ע השייך לעולם — היא בדוגמת "משבחר בעולמו"; ושלמות העבודה, שלא על מנת לקבל פרס, שהו"ע שלמעלה מהעולם — היא בדוגמת החידוש דמ"ת, "כשבחר ביעקב ובניו".

ועל זה היא ההוראה — שצריך לידע שישנו גם הענין ד"משבחר הקב"ה בעולמו":

גם מי שלעת-עתה נמצא בדרגא נמוכה ביותר, שכל עבודתו היא (לא מצד עצם ענין התומ"צ, אלא) מצד פניות עצמו — לא יחשוב שאין ערך וחשיבות לעבודתו כלל, ובמילא יכול להפסיק מעבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות, אלא צריך לידע שגם "בעולמו" (בדרגת העבודה על מנת לקבל פרס, שהו"ע השייך לעולם) ישנה בחירתו החפשית של הקב"ה, ויתירה מזה, שיש בזה בהעלם גם הענין ד"בחר ביעקב ובניו", (ע"ד האמור לעיל שגם בעולם ישנו ענין החדשים, שהוא בדוגמת החידוש שבמ"ת), כיון שסוכ"ס יבוא מזה לשלמות העבודה לשמה, שהרי "מתוך שלא לשמה בא לשמה"³⁰, והרי "סוף מעשה במחשבה תחילה"³⁴.

ועוד ענין בזה:

גם כאשר צריך להתעסק בעניני עוה"ז הגשמי והחומרי, אין לו להתיירא מזה, או לומר מה לי ולעוה"ז הגשמי והחומרי, אלא עליו לדעת שישנו הענין ש"בחר הקב"ה בעולמו", היינו, שגם בעולם ישנה בחירתו החפשית של הקב"ה, שהוא ובחירתו אחד (ככל הענינים שלמעלה שאינם חוץ ממנו ח"ו, אלא מיוחדים עמו)³⁵, וכיון שכן, צריך הוא לעבוד עבודתו בעוה"ז דוקא, מתוך ידיעה שיש לו הכח לפעול בעולם — לעשות את העולם כלי לבחירת הקב"ה ביעקב ובניו, שהעולם יהי' דירה לו ית' בתחתונים³⁶.

* * *

ז. הקביעות דיום הש"ק זה היא בכ"ה באדר. ובהקדמה:

יש פלוגתא בגמרא³⁷ אם "בתשרי נברא העולם" או "בניסן נברא

(36) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.

ב"ר ספ"ג. במדבר"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(37) ר"ה י"ד, סע"ב ואילך.

(34) פיוט "לכה דודי".

(35) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י.

הל' תשובה ספ"ה.

העולם". ואיתא בתוס'³⁸ "דאלו ואלו דברי אלקים חיים³⁹ . . בתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן".

והנה, כשם שלדעה שבתשרי נברא העולם הרי הכוונה בזה היא על בריאת האדם, שהוא התכלית והחותם של כל הבריאה, שנברא ביום ששי למעשה בראשית, ואילו התחלת בריאת העולם היתה בכ"ה באלול — כן הוא גם להדעה שבניסן נברא העולם, שאז נברא אדה"ר, ואילו התחלת בריאת העולם היתה בכ"ה באדר.

והנה, העילוי דבריאת האדם לגבי בריאת העולם הוא ע"ד העילוי ד"בחר ביעקב ובניו" (תכלית האדם) לגבי "משבחר בעולמו". וכשם שנת"ל שבענין ד"בחר בעולמו" ישנו כבר בהעלם הענין ד"בחר ביעקב ובניו", כמו"כ הנה גם בהתחלת בריאת העולם (בכ"ה באלול או בכ"ה באדר) ישנו כבר בהעלם הענין דבריאת האדם.

וזהו שתיכף ביום הראשון לבריאת העולם נאמר⁴⁰ "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", "זה רוחו של מלך המשיח"⁴¹ — כי, בתחלת בריאת העולם ישנו כבר הענין דבריאת האדם, כולל גם תכלית בריאת האדם, שזהו משיח, שנאמר בו⁴² "ירום ונשא וגבה מאד", "מאד" אותיות "אדם"⁴³, אלא שהוא בצירוף נעלה יותר⁴⁴, ומשיח הוא נעלה יותר אפילו מ"מאד", וכאמור, כל זה ישנו כבר בהעלם ביום הראשון של הבריאה, שאז האיר האור שהי' אדה"ר מביט בו מסוף העולם ועד סופו⁴⁵, שיתגלה לעתיד לבוא.

ועפ"ז יש להוסיף ביאור בהאמור לעיל שבענין ד"בחר בעולמו" יש כבר בהעלם הענין ד"בחר ביעקב ובניו" — דכיון שבתחלת הבריאה ישנו כבר הענין דבריאת אדה"ר, הרי ישנו כבר גם ענינו של יעקב, כידוע ש"שופרי' דיעקב אבינו מעין שופרי' דאדה"ר"⁴⁶, ומה שקלקל אדה"ר ע"י החטא (שהרי בתחלת הבריאה "עולם על מילואו נברא"⁴⁷, וע"י החטא ירדה זוהמא לעולם⁴⁸) — תיקן יעקב⁴⁹.

ח. ועפ"ז מובן גודל מעלת יום כ"ה באדר שבו נברא העולם —

44 ראה תו"מ ח"ב ע' 202. וש"נ.

45 חגיגה יב, א.

46 ב"מ פד, א. ב"ב נח, א.

47 ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

48 ראה שבת קמו, רע"א. וש"נ.

49 תניא אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב).

38 ד"ה כמאן מצלינן — שם כז, א.

39 עירובין יג, ב. וש"נ.

40 בראשית א, ב.

41 ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.

42 ישע"י נב, יג.

43 ראה זח"ג רמו, ב. ב"ר פ"ח, ה

ובפרש"י.

שבשנה מעוברת הרי זה כ"ה אדר שני, אדר הסמוך לניסן — שבו כלולים כל הענינים היותר נעלים דתכלית הבריאה כו'.

וידיעה זו עצמה שבהעלם ישנם כבר עתה כל הענינים, נותנת תוספת כח וחיות לעסוק בכל עניני העבודה,

והמשל לזה, "כדרך שמחפש אדם מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ" — בידעו בוודאות שנמצא שם אוצר — "שחופר אחריו ביגיעה עצומה" (כהלשון בתניא⁵⁰),

והרי ישנה ההבטחה "יגעת ומצאת"⁵¹ — שבודאי ימצא ויגלה זאת בגילוי.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה החודש הזה לכם.

* * *

י. על⁵² הפסוק⁵³ "אשה כי תזריע וילדה זכר"⁵⁴, אומר האור החיים הקדוש: עוד ירמוז הכתוב על כנסת ישראל שנקראת אשה, דכתיב⁵⁵ "כי בועליך עושיך", היינו, שכנס"י תזריע מצוות ומעשים טובים, על דרך אומר⁵⁶ "זרעו לכם לצדקה", והתורה מבטיחה "וילדה זכר", שבחינת הזכר היא למעלה מבחינת הנקבה, וילדה ודאי (ובזה מתורץ מה שהקשה לפני⁵⁷, למה אמר "וילדה" שמשמע ודאי, ולא אמר אם תלד, כמ"ש לאח"ז "ואם נקבה תלד"), דקאי על הגאולה העתידה שתהי' בבחינת זכר. ומבאר את מעלת הגאולה העתידה על גאולת מצרים, שגאולת מצרים לא הי' לה קיום, שלאחרי' היתה גלות, אבל הגאולה העתידה תהי' גאולה שלימה שאין אחרי' גלות, כיון שעבודת בני⁵⁸, "אשה כי תזריע", תפעל שהגאולה העתידה תהי' בחינת זכר, קיום ועמידה לנצח.

זהו תוכן דברי האוה"ח הקדוש⁵⁷.

יש לומר, שזהו ע"ד המובא במכילתא⁵⁸, ועד"ז במדרש תהלים⁵⁹:

55) ישעי' נד, ה.

56) הושע יו"ד, יב.

57) בארוכה — ראה ד"ה אשה כי תזריע תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' עד ואילך).

58) בשלח טו, א. הובא בתוס' פסחים קטז, ב — ד"ה ה"ג ונאמר.

59) עה"פ (לו, יו"ד) כי עמך מקור חיים

גו'.

50) פמ"ב (ס, רע"א).

51) מגילה ו, רע"ב.

52) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א ס"ע 236 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

53) שקורין בתפלת מנחה (המו"ל).

54) ר"פ תזריע.

כל השירות לשון נקבה, חוץ משירה דלעתיד דלשון זכר, "שירו לה" שיר חדש⁶⁰.

יא. הטעם על שם אשה הוא: "כי מאיש לוקחה זאת"⁶¹. "אין איש אלא הקב"ה, שנאמר⁶² ה' איש מלחמה"⁶³. וכנסת ישראל שלוקחה מהוי' איש, נקראת אשה.

כל שם של בני"מ מציין ענין מיוחד אצלם. השם "אשה" מורה שכל מציאותם היא רק ש"מאיש לוקחה". ליהודי לא נוגע חומריות, וגם לא גשמיות, ובעצם נפשו לא נוגע לו גם פרס ושכר רוחני; נוגע לו רק הקב"ה בעצמו⁶⁴. וכמדובר לעיל בהמאמר⁶⁵ שאפילו המדרגות הנעלות שבגן עדן העליון אינן אלא הארה בלבד ובאין ערוך לגבי עצמות.

כאשר ישנה בחינת "אשה", אזי צריך להיות הענין ד"תוריע". זריעה היא בארץ דוקא. אם יזרעו גרעין לא בארץ, אלא למעלה מעשרה טפחים, או אפילו למטה מעשרה טפחים ואפילו בשלשה טפחים סמוך לארץ שכלבוד דמי⁶⁶, אזי לא תהי' מזה צמיחה; הזריעה מוכרחת להיות בארץ דוקא, ואז תהי' מזה צמיחה.

וכמו"כ צריכה להיות זריעת המצוות בארץ דוקא⁶⁷, ונאמר "וזרעתי לי בארץ"⁶⁸, "כי תהיו אתם ארץ חפץ"⁶⁹. וענין זה הוא למטה דוקא; לא למעלה מעשרה טפחים — כחות מקיפים, וגם לא למטה מעשרה טפחים — כחות פנימיים, שכל ומדות, אלא בפועל ממש בעשי' בפועל דוקא.

כל זמן שחסרה העשי' הגשמית, לא די בכוונת המצוות במוח, ולא די גם בהרגש שבלב, מתוך טענה: "רחמנא ליבא בעי"⁷⁰, היינו, שמספיק שיש לו לב חם ומוח עדין, ובכך יוצא ידי חובתו — על כך אומרים לו: לא! מוכרחת להיות העשי' בפועל ממש.

במצות הצדקה, כללות המצוות, לא מספיק שירחם על העני, יזיל דמעות על מצבו וכו', אבל הדולר ישאר בכיסו; צריכים ליתן את הדולר אל העני בגשמיות כפשוטו. וכמו במצות הצדקה, כן הוא בכל המצוות,

פ' החודש, תשי"ז (תו"מ ח"ט ע' 201 ואילך.
לקו"ש ח"א ע' 231).

66 (66) ברכות כה, ב. ועוד.

67 ראה תו"א ס"פ שמות, אוה"ת שם.

68 (68) הושע ב, כה.

69 (69) מלאכי ג, יב.

70 (70) סנהדרין קו, ב ובפרש"י. זהר ח"ב

קסב, ב. ח"ג רפא, ריש ע"ב.

60 (60) ישעי' מב, יו"ד.

61 (61) בראשית ב, כג.

62 (62) בשלח טו, ג.

63 (63) סוטה מב, ריש ע"ב. וש"נ.

64 (64) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"י. שרש

מצות התפלה שבהערה 32.

65 (65) ד"ה החודש פ"ב (לעיל ע' 179).

וראה גם ד"ה זה דש"פ תוריע, מבה"ח ניסן,

שצריכים להיות בפועל ממש, בגשמיות דוקא, ציצית בצמר גשמי, תפילין בקלף גשמי וכו'.

וזהו "אשה כי תזריע":

כאשר עומדים בבחינת "אשה", צריך ומוכרח להיות "תזריע", בארץ למטה.

יתכן שמצד ההרגש בהיוקר של ה"איש", שהוא למעלה מכל הגילויים כנ"ל — יעמוד בתנועה של כלות הנפש, ע"ד נדב ואביהוא שהיו קדושים ביותר, כפי שמביא רש"י⁷¹ שמשה אמר לאהרן "שהם גדולים ממני וממך", ו"בקרבכם לפני ה'" — אזי "וימותו"⁷²: היתה אצלם כלות הנפש.⁷³

ולכן צריכים לפעול שיהי' הענין ד"תזריע", בארץ דוקא.

וכאשר עושים זאת — אזי "וילדה זכר", וילדה ודאי. וסוף-סוף פועלים את הגאולה העתידה, בחינת זכר, כנ"ל.

יב. כשם שישנו ענין הזכר בענין הגאולה העתידה, כך ישנו ענין זה גם עתה בעבודת האדם, וע"י עבודת האדם בבחינת זכר ממשיכים את הגאולה בבחינת זכר.

העבודה היא — כדברי הגמרא⁷⁴: "איש דרכו לכבוש" — לכבוש את העולם וכל עניניו. יש לעשות זאת מתוך חוזק ותוקף של איש שדרכו לכבוש, כמ"ש בהתחלת הטור שולחן ערוך: יתגבר כארי ולא יתבייש מפני המלעיגים, וע"י עבודה זו ממשיכים את הגאולה.

יג. ענין זה מרומז גם במ"ש בהמשך הסדרה⁷⁵, "וביום השמיני ימול בשר ערלתו":

ע"י העבודה דזכר באים ל"יום השמיני" — שמתבטלים כל הענינים של יצר הרע עם כל שבע השמות שנקרא בהם⁷⁶, ובתוכם — ערל, ופועלים ענין המילה — מל י"ה⁷⁷, היינו, שמסירים את ההעלם שמעלים על י"ה, שזוהי קליפת עמלק, ד"אין השם שלם כו' עד שימחה זרעו של עמלק"⁷⁸,

(75) יב, ג.

(76) סוכה נב, א.

(77) שער המצוות להאריז"ל פ' לך לך.

(78) תנחומא ס"פ תצא. פרש"י ס"פ בשלח.

(71) פרשתנו יו"ד, ג.

(72) ר"פ אחרי.

(73) ראה אוה"ח עה"פ. וראה גם לקו"ש

חל"ב ע' 98. וש"ג.

(74) יבמות סה, ב.

והענין ד"ומלתם את ערלת לבככם"⁷⁹ מביא⁸⁰ את הענין ד"ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך"⁸¹, בביאת משיח צדקנו.

* * *

יד. יש לחזור ולהדגיש נקודת הענין של יום זה, כ"ה אדר: צריך לידע, שתיכף בתחילת הבריאה, ועד"ז תיכף בתחילת עבודתו של כל אחד, גם בהיותו בדרגא תחתונה, ישנו הענין ד"בחר הקב"ה בעולמו" בבחירתו החפשית, ולא עוד אלא שבהעלם ישנו בזה כבר גם הענין ד"בחר ביעקב ובניו".

וכאשר תהי' עבודה ויגיעה באמת — אזי ימצאו ויגלו זאת, והיינו, שתתגלה רוחו של משיח שבכאו"א מישראל, שזוה"ע נקודת פנימיות הלב (כמבואר באגה"ק⁸⁰), ועי"ז פועלים ביאת משיח הכללי, בקרוב ממש.

(81) וילך ל, ו.

(79) עקב יא, טז.
(80) תניא אגה"ק ס"ד.